

วงดนตรี อ.ส.กับชาวเกษตร

จาก.....ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

บทนำ

แม้เวลาผ่านพ้นมานานพอสมควรจนกระทั่งทำให้ชนรุ่นหลังอาจไม่ทราบถึงพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นต่อชาวเกษตรโดยผ่านการใช้ดนตรีเป็นสื่ออย่างสำคัญ ในโอกาสที่ผู้เขียนเรื่องนี้มีส่วนได้รับพระมหากษัตริย์คุณจากล้นเกล้าฯ จึงขออนุญาตนำมาบันทึกให้ชนรุ่นหลังได้มีโอกาสทราบไว้

อนึ่ง เนื่องจากข้อมูลในรายละเอียดกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดความขาดตกบกพร่องไปบ้าง ดังนั้นหากเรื่องนี้ขาดความสมบูรณ์ครบถ้วน ขอได้โปรดอภัยโดยที่คิดว่าเป็นความตั้งใจจริงที่จะเห็นชนรุ่นหลังมีโอกาสรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณในพระองค์ท่านอย่างลึกซึ้ง

เมื่อกล่าวถึงการดนตรีซึ่งเป็นพระราชจริยวัตรเท่าที่ผ่านพ้นมาเป็นเวลานานมากจนกระทั่งทรงได้รับการยกย่องอันสูงส่งจากบรรดากิจการดนตรีนานาชาติอย่างกว้างขวางคงจะมองข้ามไปเสียมิได้ที่จะกล่าวถึงวงดนตรี อ.ส. ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเริ่มแรกและวงดนตรีของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นให้เข้าไปสนองพระยุคลบาทในช่วงนั้น ทั้ง ๆ ที่ยังเป็นวงเล็ก ๆ ซึ่งขาดความสมบูรณ์อย่างมาก

ในความรู้สึกของผู้เขียนมองเห็นว่า พระองค์ท่านทรงมีความรู้สึกผูกพันอยู่กับการเกษตรอย่างลึกซึ้ง และทรงตระหนักดีว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ควรจะทำหน้าที่เป็นแม่แบบที่ดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของการเกษตรไทยในอนาคต ดังนั้น การที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณเรื่องนี้ น่าจะมีความหมายที่จะพระราชทานขวัญและกำลังใจแก่บรรดาชาวเกษตรทุกคน นอกจากนั้นเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วยังทราบว่า พระองค์ท่านได้มีพระมหากษัตริย์คุณในด้านแก่ชาวเกษตร โดยไม่จำกัดอยู่แต่เรื่องดนตรีเท่านั้น หากสาเหตุผลถึงทุกเรื่อง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเกษตรของไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาในอดีต

ก่อนที่จะกล่าวถึงวงดนตรี อ.ส. ผู้เขียนขออนุญาตพูดถึงความเป็นมาก่อนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะได้รับพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นให้เข้าไปรับสนองพระมหากษัตริย์คุณภายใต้พระยุคลบาทเกี่ยวกับการดนตรี สิ่งแรกซึ่งจะมองข้ามไปเสียมิได้โดยเด็ดขาดก็คือ เรื่องราวเกี่ยวกับ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักร

พันธุ ซึ่งทรงเป็นอาจารย์สอนวิชาสถิติและการวางแผนวิจัยชีววิทยา และทรงเป็นอาจารย์ที่นำเอาวิชานี้มาเปิดสอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2485 ซึ่งผู้เขียนยังเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรการศึกษาปริญญา 5 ปี

ความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งทรงประทานให้กับผู้เขียนนอกจากวิชาเรียนในชั้นแล้ว ยังเริ่มต้นสายสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านดนตรี ซึ่งและสิ่งนี้เองที่มีบทบาทกระชับความใกล้ชิด ซึ่งพระองค์ท่านทรงมีพระเมตตาให้กับผู้เขียนตลอดมา เรื่องราวก่อนที่จะมาถึงการนำวงดนตรี เค.ยู.แบนด์ ซึ่งเกิดขึ้นจากอุดมการณ์บรรดานิสิตที่รักดนตรีร่วมกับอาจารย์ที่เข้ามาให้การสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ได้ทรงมีพระเมตตา ประทานการสนับสนุนอย่างใกล้ชิด จนกระทั่งมาถึงช่วงซึ่งวงดนตรีวงนี้ได้รับ พระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น ให้เข้าไปมีส่วนใกล้ชิดและมีโอกาสสัมผัสกับพระบารมีอันใหญ่หลวงนั้น ยังมีเรื่องราวอีกมากมาย หากจะนำมากล่าวไว้อย่างละเอียดก็คงต้องใช้เวลาอันยาวนาน ผู้เขียนจึงขออนุญาตกล่าวไว้โดยย่อ ดังต่อไปนี้

เราได้รับทราบจากกระแสรับสั่งของ พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ อยู่เนืองๆ แล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ตั้งแต่ครั้งยังทรงเป็น สมเด็จพระอนุชาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงมีพระอัจฉริยะในด้านการดนตรีสูงมาก

หลังจากเสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบทอดจากสมเด็จพระเชษฐาในรัชกาลที่ 8 และหลังทรงสำเร็จการศึกษาจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เสด็จนิวัตสู่แผ่นดินไทย อีกทั้งทรงประทับเพื่อพระราชทานความอบอุ่นให้กับประชาชนคนไทยซึ่งเคยร้างความใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์มาเป็นเวลานาน ยิ่งระหว่างช่วงสงครามมหาเอเซียบูรพาซึ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบเท่าที่ผ่านมาเป็นเวลาร่วม 4 ปี เรื่องนี้ได้ นำความชื่นชมโสมนัสมาสู่พสกนิกรอย่างเหลือล้น

เริ่มต้นจากสมเด็จพระเชษฐาธิราชในรัชกาลที่ 8 ที่ทรงเสด็จกลับมาพร้อมกับ สมเด็จพระอนุชาทำให้ประชาชนฝั่งไต้หวันด้วยความรู้สึกอย่างลึกซึ้งว่า เมื่อมีโอกาสเฝ้าพระยุคลบาทสมเด็จพระเชษฐาธิราชไม่ว่าแห่งหนใด ย่อมมีโอกาสเฝ้าชมพระบารมีสมเด็จพระอนุชาที่นั่นด้วย

ดังนั้น ภาพซึ่งเข้าไปอยู่ในส่วนลึกของหัวใจพสกนิกรไทยได้เกิดขึ้นนับแต่บัดนั้น เป็นต้นมาถึงช่วงซึ่งพระองค์ทรงขึ้นครองราชสมบัติสืบทอดต่อมา ประกอบกับพระราชจริยวัตรที่ทรงแผ่พระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมประชาชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศโดยทั่วถึงยิ่งในถิ่นทุรกันดารด้วย ก็ยิ่งเปรียบเสมือนต้นไม้ซึ่งเติบโตขึ้นมาด้วยร่มเงาที่แผ่กว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏรากฐานหยั่งลงถึงหัวใจพสกนิกรอย่างลึกซึ้ง

แม่ในวงดนตรี เค.ยู.แบนด์ ซึ่งเกิดจากการรวบรวมจิตใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เริ่มจะเติบโตขึ้นมาได้ไม่มากนัก ในที่สุดหลังจากพระองค์ท่านเสด็จนิวัติสู่แผ่นดินไทยได้ไม่นาน ซึ่งช่วงนั้นทั้งสองพระองค์ยังทรงประทับอยู่ที่พระที่นั่งอัมพรสถาน ในพระราชวังดุสิต ซึ่งระหว่างนั้น พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ได้เสด็จเข้าเฝ้าใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิดเป็นประจำ สำหรับผู้เขียนเรื่องนี้ซึ่งขณะนั้นได้ผ่านการศึกษาออกไปทำงานแล้ว แม้จะอาสาสมัครออกไปทำงานวิจัยการเกษตรอยู่ในถิ่นซึ่งหลายคนอาจกล่าวได้ว่าทุรกันดาร แต่ในที่สุดผลงานที่ปรากฏก็มีผลทำให้ตนต้องย้ายกลับมาทำงานอยู่ที่เกษตรกลางบางเขน กลับมาใกล้ชิดกับ พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ในด้านการดนตรีอีกครั้งหนึ่งช่วยให้มีโอกาสเห็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างละเอียด นอกจากนั้นยังเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในวงดนตรีกับนิสิตอย่างใกล้ชิดด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จนิวัติสู่แผ่นดินไทยได้ไม่นาน วงดนตรี เค.ยู.แบนด์ ก็ได้รับ พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ให้เข้าไปใกล้ชิดพระยุคลบาททุกวันศุกร์เป็นประจำ

ช่วงนั้นทรงตั้งสถานีวิทยุ อ.ส. ขึ้นในพระราชวังดุสิต พระองค์ท่านทรงสนพระราชหฤทัยทำทุกอย่างด้วยพระองค์เอง แม้ช่วงถัดมาจะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งทรงมีพระเมตตาฝึกฝนให้เข้ามาประจำในจุดต่างๆ เพิ่มขึ้น แต่หลายครั้งหลายหนก็ได้ชมพระบารมีที่ทรงคลุกคลีทำงานร่วมกับทุกคน แม่ในสถานีวิทยุ อ.ส.

วงดนตรี เค.ยู.แบนด์ ที่เข้าไปมีบทบาทรับใช้พระยุคลบาทอยู่ที่นั่นทุกวันศุกร์ จะมีการบรรเลงเพลงออกอากาศระหว่าง 5 โมงถึง 6 โมงเย็นเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงเต็ม ซึ่งพระองค์ท่านได้มีพระเมตตาเสด็จลงทรงร่วมวงด้วยทุกครั้ง แม้ว่าวันใดต้องเสด็จไปประกอบพระราชภารกิจที่ไหนก็ตาม ได้เวลา 5 โมงเย็นจะเสด็จกลับมาถึง และเปลี่ยนฉลองพระองค์อย่างรวดเร็วแล้วเสด็จลงร่วมบรรเลงภายในวงด้วย

ภาพซึ่งทุกคนมีโอกาสสัมผัสมีส่วนอย่างสำคัญ สอนให้เห็นถึงการตรงต่อเวลาและทรงทำหน้าที่อย่างดีที่สุด นอกจากนั้นหลังเสร็จชั่วโมงการบรรเลงออกอากาศแล้วยังทรงร่วมบรรเลงอยู่กับวงดนตรีทุกเพลง นับเป็นการพระราชทานความเป็นกันเองอย่างปราศจากการถือพระองค์แต่อย่างใด จนกระทั่งถึงเวลาเสวยพระกระยาหารค่ำประมาณ 2 ทุ่ม บางครั้งก็ทรงพระสำราญอยู่กับวงต่อมาอีกเป็นเวลานานพอสมควร

ระหว่างการบรรเลงดนตรีซึ่งพระองค์ท่านใช้โอกาสพระราชทานความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเองกับทุกคน บางครั้งระหว่างช่วงต่อของเพลงได้ทรงรับสั่งคุยกับทุกคน จนกระทั่งวันหนึ่งรับสั่งขึ้นว่า น่าจะตั้งชื่อวงดนตรี อ.ส.วันศุกร์ขึ้น ซึ่งช่วงนั้นมีบรรดาผู้อาวุโสร่วมอยู่ในนั้นด้วย ช่วงแรกๆ เท่าที่จำได้มี ม.ล.ประพันธ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เล่นเปียโน นอกจากนั้นก็ มี ม.จ.ชุมปกบุตร ทรงแตรทรมเปท พระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักร

พันธุ์ ทรงแซกโซโฟนบาร์โตน ม.จ.แหวจจักร จักรพันธุ์ ทรงกิต้า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เล่นไวโอลิน ส่วนผู้เขียนเรื่องนี้เล่นไวโอลินรวมอยู่ด้วย นับเป็นผู้ที่มีอาวุโสหน่อยที่สุดภายในวง หลังจากนั้นได้มีคุณแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ เข้ามาร่วมด้วย ส่วนด้านนิสิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยมีคุณอวบ เหมะรัชตะ เป็นกุญแจสำคัญที่เข้าร่วมวงอย่างสม่ำเสมอ ส่วนลั่นเกล้าฯ เท่าที่ผู้เขียนสนใจศึกษา พบว่าพระองค์ทรงมีพระอัจฉริยะจริง ๆ ทรงเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด ปกติจะทรงเครื่องเป่าซึ่งคนทั่วไปมักพูดถึงพระองค์ท่านทรงแซกโซโฟน แต่แท้จริงแล้วทรงเครื่องเป่าได้หลายอย่าง รวมทั้งทรงเล่นเปียโนได้อย่างดีด้วย

พระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นที่พระราชทานให้กับคณะดนตรีนั้น แม่เสรีจักร บรรเลงแล้วยังได้พระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำก่อนกลับมหาวิทยาลัยด้วย

บางช่วงนิสิตติดภารกิจการเรียนการสอน พระองค์ท่านก็ทรงนำวงดนตรี อ.ส. อาวุโสบรรเลงออกอากาศด้วยพระองค์เองอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผู้เขียนผ่านพ้นสภาพความเป็นนิสิตมาแล้ว ดังนั้นแม้ว่านิสิตจะติดสอบ แต่ผู้เขียนก็ได้เข้าเฝ้ารับสนองพระยุคลบาทอยู่ในวง อ.ส.วันศุกร์ ร่วมกับกลุ่มอาวุโสอย่างสม่ำเสมอตลอดมา จึงได้มีโอกาสทราบพระราชภารกิจซึ่งทรงห่วงใยพสกนิกรอย่างกว้างขวาง ทำให้ตนคิดว่าส่วนนี้น่าจะมีความลึกซึ้งมากกว่าเรื่องดนตรีเท่าที่กล่าวมาแล้ว

ถัดจากนั้นมาอีกช่วงหนึ่ง ได้ทราบข่าวว่าพระองค์ท่านมีพระราชดำริที่จะให้วงดนตรีสากลจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิด จึงมีการจัดกำหนดแต่ละวันศุกร์ให้มีการสับเปลี่ยนการเข้าไปบรรเลงในสถานีวิทยุ อ.ส. ทำให่วงดนตรี เค.ยู.แบนด์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เว้นช่วงที่จะเข้าไปบรรเลงที่นั่นห่างมากขึ้น อย่างไรก็ตามช่วงนั้นพระองค์ท่านได้ทรงมีพระเมตตาพระราชทานการสนับสนุนแก่วงดนตรีวงนี้ ทั้งในด้านกำลังใจและเครื่องดนตรีบางชิ้นซึ่งปกติมีราคาสูง แต่สิ่งสำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ เครื่องดนตรีที่พระราชทานให้ครั้งหนึ่งเคยเป็นสมบัติซึ่งพระองค์เคยทรงใช้อยู่แล้ว

จึงนับว่าผู้ที่ได้รับมาน่าจะมองเห็นคุณค่าความสำคัญในด้านน้ำพระราชหฤทัยอันหาค่ามิได้ ขณะนี้ภาพเครื่องมือชิ้นนี้คือแซกโซโฟนส่วนพระองค์ยังนำมาติดไว้ในห้องของวงดนตรี เค.ยู.แบนด์ ซึ่งนิสิตสมาชิกรุ่นหลัง ๆ ที่มีโอกาสสัมผัสซึ่งควรจะรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงมีพระเมตตาแก่ชาวเกษตรในอดีต อันควรแก่ความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง และจุดนี้น่าจะมีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้ วงดนตรี เค.ยู.แบนด์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ยังคงดำรงอยู่ได้อย่างแน่นแฟ้น แม้สภาพสังคมปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงผ่านพ้นมาอีกช่วงหนึ่ง

หลังจากมีการกระจายพระเมตตาธิคุณออกไปสู่วงดนตรีสถาบันอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงกัน ซึ่งช่วงนั้นยังมีแต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พระองค์ท่านก็ได้ทรงมีพระราชดำริที่จะเสด็จออกไปทรงดนตรีตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ อย่างไม่เป็นทางการ โดยมีพระราชประสงค์จะพระราชทานความใกล้ชิดสนิทสนมกับบรรดาครูอาจารย์และนิสิตนักศึกษา เริ่มต้นจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก่อนที่อื่น

ถ้ามองจากทรรศนะที่เปิดกว้าง และตระหนักชัดแล้วว่าพระองค์ท่านมีสายพระเนตรที่กว้างไกล น่าจะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งซึ่งว่ามีใช่เป็นเพราะเลือกพระราชทานแก่มหาวิทยาลัยนี้เท่านั้น หากเป็นเพราะทรงให้ความสำคัญแก่การเกษตร ประกอบกับทรงพิจารณาแล้วเห็นว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ควรจะเป็นแม่แบบให้แก่การพัฒนาการเกษตรของชาติ

ช่วงนั้น ศาสตราจารย์อินทรี จันทรสถิตย์ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี โดยมีผมเป็นเลขาธิการ ซึ่งการเข้ารับตำแหน่งของทั้งสองคน มีเหตุสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างไม่คาดคิดมาก่อนจึงเป็นที่ทราบกันว่า เราเข้ามาแก้ปัญหาและฟื้นฟูสภาพซึ่งเกิดความเสียหายมาแล้ว

ถัดจากนั้นมาไม่นานนักท่านศาสตราจารย์อินทรี จันทรสถิตย์ ได้พิจารณาเห็นว่าพระองค์เจ้าจักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ซึ่งมีบทบาทเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างล้านเกล้า ฯ กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มาโดยตลอด แต่ช่วงนั้นมิได้มีตำแหน่งบริหารอยู่ในมหาวิทยาลัย จึงได้คิดนำท่าน ซึ่งผมเรียกว่า ท่านครู มาดำรงตำแหน่งคณบดีคณะเกษตร และยังพิจารณาต่อไปว่า หลังจากตัวท่านเองพ้นตำแหน่งแล้ว ก็หวังที่จะให้ท่านครูเข้าดำรงตำแหน่งอธิการบดีต่อไป เพราะรู้สึกว่าคุณครูท่านเข้ามารับหน้าที่นี้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น

ส่วนผมก็คิดเช่นนั้นตั้งแต่ช่วงเริ่มแรก อย่างไรก็ตาม ช่วงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ มีพระเมตตาเสด็จมาทรงดนตรี โดยใช้เวทีหอประชุมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นที่ชุมนุมและจัดแสดง วงดนตรี อ.ส. ได้รับการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์พร้อมพอสมควรแล้ว และพระองค์ท่านทรงประทับอยู่กับวงดนตรีในฐานะนักดนตรีด้วย สร้างความรู้สึกอุ่นใจให้กับทุกคน

การเสด็จมาทรงดนตรีครั้งแรก พระองค์ท่านยังได้ทรงปลุกต้นนนทรีเรียงรายไว้ริมสระน้ำหน้าหอประชุมด้วย นอกจากนั้นยังเสด็จมาทรงดนตรีทุกปี และก่อนจะเสด็จเข้าหอประชุมจะทรงเยี่ยมเยียนต้นไม้ซึ่งทรงปลูกไว้ พร้อมทั้งรดน้ำให้กับทุกต้นเป็นประจำระหว่างนั้นยังได้พระราชทานโอกาสแก่บรรดา อาจารย์ นิสิต และชาวบ้านได้เฝ้าชมพระบารมีอย่างใกล้ชิด

เมื่อเสด็จขึ้นบนเวทีในหอประชุมแล้ว จะพระราชทานกระแสรับสั่งอย่างเป็นทางการเป็นกันเองกับทุกคน แต่ทรงแทรกแง่คิดในเชิงปรัชญาไว้อย่างลึกซึ้ง แม้รับสั่งถึงต้นนทรีซึ่งบางครั้งก็ถูกหนอนรบกวนทำให้เหี่ยวเฉาโดยเหตุที่พระองค์ท่านทรงทราบว่า ก่อนหน้านั้นไม่นานนัก มีเหตุการณ์นิสิตต่างคณะยกพวกตีกัน ทรงพระราชทานสติแก่ทุกคนเพื่อให้เก็บไปคิด นอกจากนั้นยังพระราชทานโอกาสให้แต่ละคนขอเพลงฟังได้อย่างอิสระ

ผมเป็นผู้หนึ่งซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มอบหมายให้ทำหน้าที่โฆษกรับสนองพระยุคลบาท และยืนเล่นไวโอลินร่วมถวายการดนตรีด้วย ผมรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ เนื่องจากพระองค์ท่านทรงเป็นกันเองกับทุกคนภายในหอประชุม ดังจะพบว่า พระองค์ท่านมักจะทรงลุกขึ้นจากที่ประทับ เสด็จออกมาที่ไมโครโฟนรับสั่งหยอกล้อกับที่ประชุมด้วยความรู้สึกทรงพระสำราญมาก แม้ผมเองพระองค์ท่านก็เคยรับสั่งผ่านไมโครโฟนว่า“อาจารย์ระพี สีซอให้ความฟัง” ซึ่งผมรู้สึกปลื้มปิติในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ช่วงที่พระองค์ท่านฯ เสด็จมาทรงดนตรีที่หอประชุมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างน้อยสองเรื่อง ซึ่งทำให้ผมรู้สึกประทับใจมาก จึงขออนุญาตนำมาเล่าสู่ชนรุ่นหลัง โดยที่คิดว่ามีหลายคนอาจไม่ทราบเรื่อง ผมขออนุญาตเล่าเท่าที่ตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและเท่าที่สติปัญญาพอจะจำได้ หากผิดพลาดประการใด ขอพระอภัยไม่พินเกล้าฯ

เรื่องแรก ครั้งหนึ่งในปีนั้นเกิดกรณีน้ำท่วมครั้งใหญ่ในชนบทซึ่งทราบว่าชาวบ้านได้รับความเสียหายอย่างหนัก เรื่องนี้เกิดขึ้นในถิ่นห่างไกลความเจริญที่บริเวณป่าละอูชายแดนไทยต่อเขตพม่า ซึ่งภูมิประเทศที่นั่นมีสภาพเป็นหุบเขา โดยมีสันเขาตะนาวศรีกั้นมรสุมจากประเทศพม่า ทำให้พื้นที่ในด้านประเทศไทยมีความแห้งแล้ง

แต่บริเวณนั้นเป็นหุบเขา จึงมีดินตะกอนซึ่งมีอาหารพืชอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจึงอพยพไปตั้งถิ่นฐานทำการเกษตร เมื่อปีนั้นพายุฝนมาแรงมากจึงทำให้มีน้ำป่าไหลข้ามสันเขาลงไปเป็นหุบเขาทำลายบ้านเรือนราษฎร จนกระทั่งทำให้มีหลายคนเสียชีวิต

อีกแห่งหนึ่งอยู่ในเขตอำเภอจอมบึงจังหวัดราชบุรี ซึ่งในช่วงนั้นยังมีสภาพเป็นป่า มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ชุกชุมมาก น้ำพัดถนนที่ตัดเข้าหมู่บ้านขาด ทำให้การคมนาคมชะงัก การขนส่งเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นไปได้ยากมาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชปรารภที่จะให้นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งอาสาสมัคร เดินทางไปทำงานทั้งสองจังหวัด พระองค์ท่านทรงรับสั่งว่า นิสิตที่ไปทำงานในพื้นที่จะขอพระราชทานเพลงฟังจากวงดนตรี อ.ส. ในหอประชุมได้จากที่นั่นโดยตรง

ผมทราบว่า พระองค์ท่านทรงวางแผนเครือข่ายสื่อสารจากพื้นที่สองแห่ง ถึงหอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรื่องนี้ผมประสพกับตัวเองโดยตลอดในฐานะที่ตนทำหน้าที่โฆษกประจำเวที นิสิตขอเพลงจากพื้นที่ทั้งสองแห่ง ซึ่งพระองค์ท่านก็ได้ทรงนำวงบรรเลงพระราชทานอย่างทันท่วงที่

ครั้ง นี้ มีเรื่องน่าตื่นเต้นสำหรับสภาพการเสด็จทรงดนตรีที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งไม่มีใครคาดคิดว่าจะเกิดขึ้น กล่าวคือ ระหว่างช่วงดนตรีกำลังบรรเลงอยู่นั้น ไฟฟ้าภายในหอประชุมทั้งหลังดับพรึบลงอย่างกระทันหัน

อนึ่ง ช่วงที่พระองค์เสด็จมาทรงดนตรีทุกปี จะอยู่ประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นฤดูที่บรรยากาศมืดเร็วกว่าปกติ เพราะใกล้จะถึงฤดูอากาศเย็น ขณะที่ไฟฟ้าดับเป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมงๆ ดังนั้นภายในหอประชุมจึงมืดสนิท

ผมยืนสีไวโอลินอยู่ใกล้ๆ ไมโครโฟน ด้านซ้ายมือของวงดนตรีถัดจากจุดที่ผมยืนอยู่ไปทางขวามือไม่ห่างมากนักคือ ที่ประทับทรงดนตรีของพระองค์ท่าน ขณะนั้นทุกคนภายในหอประชุมนั่งเงียบกริบโดยไม่มีผู้ใดเคลื่อนไหวเลย ช่วยให้ผู้ผมได้ยินเสียงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามจุดต่างๆ โดยเฉพาะบนเวทีเคลื่อนไหวเล็กน้อย

ประมาณเวลาไม่เกิน 10 นาทีเห็นจะได้ไฟฟ้าก็สว่างขึ้นมาเป็นปกติอีกครั้งหนึ่ง พระองค์ท่านประทับอยู่กับที่เสมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทำให้ทุกคนมีสติดี และวงดนตรีก็คงบรรเลงเพลงต่อไป ผมรู้สึกว่ พระองค์ท่านมีพระบารมีสูงมากจึงทำให้ทุกฝ่ายสามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างดี ตนมาทราบเบื้องหลังว่าสาเหตุที่ไฟฟ้าดับ เนื่องจากบุคคลผู้รับผิดชอบเรื่องการเตรียมไฟฟ้าไม่อยู่ในวันนั้น ประกอบกับการใช้กระแสไฟฟ้ามีอัตราสูงมาก แต่ขาดการจัดระบบที่กำหนดไว้ให้มีความปลอดภัยมากขึ้น จึงเกิดปัญหาขึ้นโดยไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน

เช้าวันรุ่งขึ้น ผมเดินทางแต่เช้าตรู่ ตรงไปหัวหินไปพบกับ พล.ต.ต.หม่อมหลวงจเร สุทัศน์ ณ อยุธยา ที่ค่ายตำรวจตะเวณชายแดน ค่ายมฤคทายวัน ใช้เครื่องเฮลิคอปเตอร์ขนาดเล็กนั่งได้ 4 คนทั้งคนขับบินตรงไปยังบริเวณป่าละอู เพื่อดูสภาพความเสียหายที่นั่น หลังจากนั้นจึงบินมายังอำเภอจอมบึงจังหวัดราชบุรี พบว่านิสิตยังคงทำงานซ่อมถนน ผมลงไปร่วมทำงานกับนิสิตจนกระทั่งค่ำจึงเดินทางกลับ บรรดานิสิตเล่าให้ฟังถึงเรื่องราวที่ขอพระราชทานเพลงฟังด้วยความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้น

ในปีถัดมา ยังมีเรื่องราวซึ่งทำให้ผู้มีโอกาสสัมผัสรู้สึกประทับใจและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ต่อมาอีก แต่ผู้เขียนเกรงว่าหากจะนำมาถ่ายทอดให้ชนรุ่นหลังมีโอกาสทราบคงจะเขียนต่อไปอย่างจบลงได้ยาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของเรื่องนี้มุ่งความสำคัญที่การเกิดและความเป็นมาของวงดนตรี อ.ส. เป็นสิ่งสำคัญจึงใคร่ขออนุญาตจบ

ข้อเขียนลงเพียงแค่นี้ หากมีโอกาสคงจะเขียนเรื่องราวต่างๆ ต่อกันไปสู่วางถัดมาได้อีกยาวมาก
แม้เลยไปถึงการที่พระองค์ท่านได้ทรงริเริ่มโครงการพัฒนาการเกษตรซึ่งพระราชทานให้แก่
ชาวไทยภูเขา ซึ่งเชื่อว่าคงจะมีผู้นำเรื่องนี้มากล่าวไว้แล้ว

หากมีสิ่งใดผิดพลาดคลาดเคลื่อนผู้เขียนใคร่ขออน้อมรับไว้จากใจจริง ด้วยพระ
อาญาไม่พินเกล้าฯ.